

# DUURZAAM ONDERNEMEN

## Nog veel koudwatervrees voor duurzaam ondernemen

door Koen Mortelmans | freelance journalist

*Duurzaam handelen is geen randverschijnsel of hype meer. Grote ondernemingen pakken er om de haverklap mee uit. Ook veel overheden zijn al meer bezig met milieuverantwoord en duurzaam ondernemen dan je misschien zou verwachten. Toch heerst er bij veel bedrijven nog heel wat koudwatervrees, Koen Vanbrabant, duurzaamheidscoach bij het onafhankelijke studie- en adviesbureau Sustenuto.*

"Wij begeleiden bedrijven en sectoren om een milieuverantwoorde en duurzame strategie uit te stippelen en in de praktijk om te zetten. We doen dat bijvoorbeeld bij AlproSoya, Spadel en Hansen Transmissions. Daarnaast voeren we (beleids)studies uit, meer voor de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de stad Gent en het Vlaams departement Werk en Sociale Economie. We doen ook onderzoek, bijvoorbeeld over duurzaam materialenbeheer. Een vierde kerntaak is training geven. Zo organiseren we in samenwerking met Voka gerichte opleidingen in maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)," vat Koen Vanbrabant samen.

### Lerend netwerk

Deze opleidingen dragen de naam 'Quadrant-MVO'. "In dit 'lerend net-

werk' bekijken collega-ondernemers samen de mogelijkheden om in hun eigen organisatie maatschappelijk verantwoord te ondernemen, en streven ze naar een concreet MVO-actieplan. Het programma loopt in heel België, bij de lokale Kamers van Koophandel en altijd in groepjes van een vijftiental KMO's. Het verbindt organisaties uit de reguliere economie, de social profit en de sociale economie met elkaar. We richten ons hiermee tot de ondernemer, de manager en de zaakvoerder. We hanteren daarbij de recentste internationaal aanvaarde richtlijnen, methodieken en standaarden zoals ISO 26000 en GRI (Global Reporting Initiative). Het traject omvat vijf sessies van een halve dag, een halve dag individuele begeleiding, een lokaal slotevenement, en een nationale studiedag.

In Vlaanderen bestaat er ook een overheidsinitiatief: 'Start-to-MVO'. "Dit project gaat minder ver dan Quadrant. Het is geïnspireerd op 'Start-to-Run' en wil mensen op een laagdrempelige manier laten kennismaken met MVO. Na een startdag ontvangen de deelnemers veertien weken lang wekelijks een filmpje. Daarin stelt Evy Gruyaert telkens een concrete MVO-actie voor, waarvoor ze aan de slag moeten."

### Kostenplaatje kan meevallen

Eén van de vastgeroeste ideeën is dat MVO veel geld kost en alleen haalbaar is voor grote bedrijven. "Dat is niet noodzakelijk het geval. Het managementsysteem ISO 26000 bijvoorbeeld is een richtlijn, zonder certificatie en dus ook zonder certificatiekosten. Onder meer de federale over-



### 80% ondernemingen heeft goede voornemens

Het MVO-netwerk 'Business & Society Belgium' liet vorig jaar een enquête uitvoeren bij 510 Belgische ondernemingen. Die bevraging wees uit dat 76,1% van de ondervraagden meent dat hun betrokkenheid bij duurzaam beheer de afgelopen drie jaar is toegenomen. 80% meent dat die betrokkenheid de komende tien jaar nog verder zal toenemen. Bijna 30% beweerde premies en andere vormen van beloning te hanteren. Twee derde houdt bij de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten rekening met het milieuaspect.

Welke motivaties halen de ondernemingen aan om hun engagement in een MVO-strategie te verklaren? De belangrijkste passen in een langetermijnperspectief. Ze hopen op die manier een positieve impact te verkrijgen op hun reputatie, op de motivatie van hun werknemers, op de relaties met hun stakeholders, op de innovatie van hun producten en diensten, en op hun vermogen om talenten aan te trekken en aan zich te binden. Het eerste argument is de verbetering van de reputatie, maar de motivatie van het personeel ervaren ze als bijna even belangrijk.

Een kwart werkt programma's uit waarmee ze regelmatig de lokale gemeenschap raadplegen en aan het leven van die gemeenschap deelnemen. Meer dan een kwart legt hun leveranciers specifieke doelstellingen op voor het naleven van mensenrechten, arbeidsvoorwaarden, welzijn en veiligheid. Volgens Business & Society Belgium heeft de aanwezigheid van een MVO-verantwoordelijke een grote impact op de betrokkenheid. 82,5% van de grote ondernemingen, 65% van de KMO's en 44% van de heel kleine ondervraagde ondernemingen hebben een of meer werknemers in dienst die specifiek voor MVO verantwoordelijk zijn. Soms is die taak zelfs aan complete diensten toevertrouwd. Dat is vooral het geval bij grote ondernemingen die over meer middelen beschikken.

heidsdiensten Financiën, Sociale Zekerheid en Economie hebben al op basis van ISO 26000 hun werking geanalyseerd. Zij communiceerden hierover via een duurzaamheidsverslag. Heel wat duurzame routines inzake mobiliteit en energieverbruik bijvoorbeeld vereisen trouwens helemaal geen certificaat, en dragen meteen bij tot kostenbesparing."

Vanbrabant ziet wel heel wat goede initiatieven. "Maar dikwijls ontbreekt het aan samenhang of aan een gerichte achterliggende visie of missie. Heel wat ondernemingen gaan er nogal gemakkelijk van uit dat je met afval sorteren en het installeren van zuinige verlichting al heel duurzaam bezig bent. Maar een echt duurzame ondernemingstrategie gaat veel verder. Dat is een systematische manier van omgaan met de impacten van je kernactiviteiten op de samenleving. 'Hoe' je onderneemt is ruimer dan aandacht voor het milieu. Hoe help je bijvoorbeeld werknemers omgaan met de balans werk-privéleven? Hoe betrek je stakeholders?

Hierover communiceren via een duurzaamheidsverslag schrikt heel wat ondernemingen af. Want die aanpak impliceert dat je kwetsbaar opstelt."

### Druk

Sommige stakeholders staan in een zo sterke positie dat ze duurzame eisen kunnen opleggen. De overheid kan dat: niet alleen als overheid maar ook als klant. Zo heeft de Vlaamse overheid de ambitie om tegen 2020 alle

producten en diensten 100% duurzaam in te kopen. In tegenstelling tot privéklanten kan de overheid afwachten. Geen ecogecertificeerd hout op de markt? Dan wachten we nog met de nieuwe binnendeuren voor het gemeentehuis!

"Ook grote privébedrijven stellen meer en meer eisen aan hun leveranciers. Dikwijls werken ze met gespecialiseerde auditoren om hun leveranciers door te lichten. Colruyt werkt zo. MacDonald's legde serieuze duurzaamheidseisen voor aan het bedrijf dat zijn logistiek verzorgt."

Volgens Koen Vanbrabant staat Nederland hierin een stuk verder dan België. "Daar eisen al veel meer bedrijven van hun partners dat ze meegaan in MVO. In het B2B-gebied onderscheiden we verschillende niveaus. Je hebt partijen die eisen stellen, en je hebt er die - zoals Colruyt - ook de navolging daarvan onafhankelijk laten screenen. Maar er zijn er ook die het bij een beleefde vraag houden."

Van de consumenten ziet hij voorlopig slechts weinig druk uitgaan. "De eindklanten zijn wel veel gevoeliger geworden, maar ze kijken toch nog altijd vooral naar de prijs." Ook kleine bedrijven stellen dikwijls weinig eisen inzake MVO aan hun leveranciers, ongeacht of het om producten voor verdere vermarkting gaat, dan wel om zaken waarvan ze zelf de eindklant zijn.

### Schaarste

Koen Vanbrabant ziet wel de groeiende schaarste als een toenemende drijver voor MVO. Die verplicht ons om op een andere manier te gaan zakendoen, en leidt tot innovatie. Een voorbeeld: schaarste aan mensen leidt tot sociale innovatie. "De vergrijzing slaat binnenkort keihard toe, we hebben er alle belang bij om bewust na te denken over hoe we met personeel omgaan. Er is ook de schaarste aan grondstoffen zoals olie en water..." Er ontwikkelen zich interessante nieuwe businessmodellen waarbij be-



Koen Vanbrabant: "In het B2B-gebied heb je partijen die eisen stellen, en je hebt er die ook de navolging daarvan onafhankelijk laten screenen. Maar er zijn er ook die het bij een beleefde vraag houden."



KW



Koen Vanbrabant: "Ik stel me ook soms vragen bij wat allemaal het etiket duurzaam krijgt opgeplakt. Maar ik zie ook talloze goede MVO-voorbeelden. Het zijn de voortrekkers die de rest van de samenleving meetrokken en het ondernemen van morgen vorm geven."

drijven eigenaar blijven van hun producten – en dus materialen – zodat ze op het einde van hun levensduur naar de producent terugkeren. Denk ook aan cradle-to-cradle."

In de vloerbekledingssector draaien er al verschillende systemen waardoor versleten vloertegels opnieuw in het productieproces belanden. "Het kan onder meer gebeuren via gespecialiseerde afvalondernemingen zoals Van Gansewinkel of Vanheede die geselecteerde materialen ophalen, verwerken en weer op de markt brengen. Het is nog wel een grote uitdaging hoe dit terugkeersysteem het best wordt georganiseerd."

### Niet iedereen is al mee

De inzet van Voka via Quadrant betekent niet dat alle werkgeversorganisaties staan te springen om MVO in hun bedrijven te integreren. "Sommige staan al vrij ver, zoals essenscia, de federatie van de chemie en de 'life sciences', of Fevia, de federatie van de voedingssector. De ene sector is al wat ambitieuzer dan de andere. Vakbonden stellen zich doorgaans terughoudender op, al bestaan er wel MVO-initiatieven. Ze beschouwen MVO, met daarin de betrokkenheid van alle stakeholders, als een aantasting van hun geprivilegieerde positie."

### Oog voor alle details

Van Os-Sonnevelt is een bedrijf actief in de kortetermijnverhuur van meubilair en tapijttegels voor beurzen en andere evenementen, en opereert in een straal van zo'n 175 kilometer rond Londerzeel. Klanten zijn exposerende bedrijven, organisatoren, standbouwers en hallenexploitanten. Van Os-Sonnevelt biedt ook een waaier ondersteunende diensten aan.

De onderneming betreft meubilair, onderdelen en kantoormaterialen bij groothandelaren en fabrikanten zonder een goed zicht te hebben op de productie-omstandigheden waarin deze goederen tot stand kwamen. Daarom organiseerde men in 2011 een leveranciersenquête naar kwaliteitsmanagementsystemen, milieucertificaties, lidmaatschap van nationale en internationale organisaties, vertegenwoordigde vakbonden, inbreuken op fiscale, sociale en milieuwetgeving... Bedoeling was, het aandeel van grote leveranciers met kwaliteitsmanagementsysteem stelselmatig op te drijven.

Op middellange termijn wil Van Os-Sonnevelt op basis van duurzaamheidsoverwegingen een classificatie van leveranciers ontwikkelen, met een betere score voor bedrijven die op een zorgzame manier omgaan met mens en milieu en een duurzaamheidspolitiek in hun bedrijfsbeleid hebben geïntegreerd.

Het bedrijf heeft er ook voor gekozen om spullen niet te verkopen maar te verhuren, om ze vele tientallen keren te kunnen hergebruiken. Elk huurartikel in de catalogus wordt gemiddeld dertig tot vijftig keer verhuurd, tot het niet meer aan de strenge kwaliteitsstandaarden voldoet. Daarna worden de onderdelen gescheiden afgevoerd en krijgen ze een herbestemming als grondstof. Na elke verhuurbeurt wordt het meubilair in eigen ateliers schoongemaakt, met minimaal verbruik van water en biologisch afbreekbare schoonmaakmiddelen.

Hoewel Van Os-Sonnevelt een ontradende prijsstrategie hanteert voor de individuele levering van (laattijdige) bestellingen, komt het regelmatig voor dat te elfder ure nog artikelen bijbesteld worden. Om het aantal transportbewegingen tot een minimum te beperken spreekt men daarom waar mogelijk met de organisator af om transporten te groeperen, en om ter plaatse reserveartikelen in voorraad te houden.



Van Os-Sonnevelt werkt zoveel mogelijk met verhuurd materiaal en maakt afspreken met de klanten om de transporten te groeperen.

Van Os-Sonnevelt

### Containerbegrip

'Duurzaamheid' is stilaan een containerwoord geworden. "Ik stel me inderdaad soms vragen bij wat allemaal het etiket duurzaam krijgt opgeplakt," beaamt Vanbrabant. "Alles lijkt wel duurzaam. Dat verhindert misschien de doorbraak van MVO, maar ik zie ook talloze goede MVO-voorbeelden."

Het zijn deze voortrekkers die de rest van de samenleving meetrokken en het ondernemen van morgen vorm geven."

[www.quadrantplatform.be/mvo](http://www.quadrantplatform.be/mvo)  
[www.mvovlaanderen.be/aan-de-slag/start-to-mvo](http://www.mvovlaanderen.be/aan-de-slag/start-to-mvo)